

Contribucions a l'estudi del sector hortofrutícola al Pla d'Urgell

per **Ramon J. Batalla i Vilanueva**
Universitat de Barcelona

L'objectiu d'aquest article és el de contribuir a l'estudi del sector hortofrutícola al Pla d'Urgell, amb una anàlisi de la situació actual de la producció de fruita dolça, de la seva comercialització i de les tendències i perspectives del sector en aquests moments del període transitori d'integració a la CEE.

Pel que fa a l'aspecte evolutiu d'aquestes terres al llarg del segle XX, és molt interessant observar la continuada, encara que lenta, transformació del Pla d'Urgell, des de la posta en funcionament del Canal el 1862, i anar veient com de mica en mica l'arbre fruiter s'ha anat introduint fins a convertir-se en una de les principals produccions agràries de l'àrea i primera en molts municipis.

Les fonts utilitzades per a la confecció d'aquest article són de dos tipus: treball de camp i recerca bibliogràfica-estadística. Les dades obtingudes durant el treball de camp provenen de la informació recollida a partir d'una enquesta confeccionada per mi mateix. Aquestes dades són bàsicament de tipus qualitatiu i d'opinió i són fruit d'una sèrie d'entrevistes realitzades durant l'any 1989 a la Cooperativa Bellpuig i Comarca (Bellpuig), a la Cooperativa Agrícola i Ramadera de la Fuliola (La Fuliola), al Sindicat de Regants dels Canals d'Urgell i al Servei d'Extensió Agrària (ambdós a Mollerussa).

La recerca bibliogràfico-estadística l'he efectuada, entre d'altres llocs, a la Biblioteca de l'Escola d'Enginyers Tècnics Agrònoms, a l'Institut Català Agrícola de Sant Isidre i al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya.

L'àrea d'estudi comprèn setze municipis de la nova comarca del Pla d'Urgell, en sentit estricte, més quatre municipis limítrofs, que per les seves característiques agràries en general i de producció frutícola en particular, formen part d'aquesta comarca. Aquesta àrea

de vint municipis té una extensió de 377 quilometres quadrats, la major part dels quals (més d'un 90% de la superfície agrícola) és regada per les aigües dels Canals d'Urgell (v. Fig. 1).

Els municipis són:

Mollerussa	7,05 qm2	Barbens	7,30 qm2
Bell-lloc	35,12 qm2	Castellnou de Seana	16,33 qm2
Fondarella	5,41 qm2	Ivars d'Urgell	24,34 qm2
Miralcamp	14,62 qm2	Vilanova de Bellpuig	13,75 qm2
Sidamon	8,08 qm2	Vila-sana	19,31 qm2
Palau d'Anglesola	12,31 qm2		
Golmés	16,58 qm2		
Torregrossa	40,48 qm2	Castellserà	15,84 qm2
Bellvis	46,20 qm2	La Fuliola	11,28 qm2
Linyola	28,76 qm2	Tornabous	20,30 qm2
El Poal	8,87 qm2	Bellpuig	35,04 qm2

Dins la regió frutera de Lleida, i seguint criteris de producció, podem situar aquesta àrea dins la subregió de producció mitjana, que gira entorn de la ciutat de Mollerussa.

Des del punt de vista tècnic s'ha fet una divisió de la regió frutera en tres agrupacions de municipis. El criteri seguit es basa en les diferències entre les dates de maduració de la fruita (naturalment d'una mateixa varietat). (Serò i Lluch, 1970)

Aquestes tres àrees són: el Baix Segre, el Segrià i l'Urgell. La capital d'aquesta àrea anomenada tardana, és Mollerussa. L'àrea tardana participa en un 31% de la producció total de la regió de Lleida. Aquesta subàrea està especialitzada en la producció de poma, i menys en la de pera. La temperatura mitjana d'aquesta subàrea tardana és més baixa que en les altres dues; aquest element climàtic explica en gran mesura el perquè del baix percentatge de terres dedicades al conreu del préssec. Les gelades tardanes creen molts problemes al presseguer florit, més que no pas a la pomera i a la perera; en aquesta àrea aquests tipus de gelades son força habituals durant la primavera (així tenim les recents gelades de la darrera setmana del més de març d'enguany, que van malmetre fins el 90% de la collita en algunes zones). Aquest factor, a més de la forta calcificació del sòl al Pla d'Urgell i un pH molt alt, fan que el conreu del préssec no s'hagi extès com les altres espècies de fruita dolça.

Dins el camp de la previsió, sembla que les modernes plantacions registrades al Pla d'Urgell i alhora la disponibilitat de terres a la zona tardana faran augmentar els propers anys el percentatge de producció de Fruita dolça dins la regió, fins a situar-lo sobre el 40% del total de la regió de Lleida.

L'àrea estudiada està situada dins la regió nº7 (v. fig. 2), segons la tipificació de regions agràries feta pel DARP (1984), que comprèn parcialment les comarques de l'Urgell, el Segrià, la Noguera i les Garrigues, i també el Pla d'Urgell en la seva totalitat. El potencial d'aquesta gran regió agrària homogènia el podem definir a partir de les següents consideracions:

Fig. 1 Situació i emplaçament dels municipis estudiats

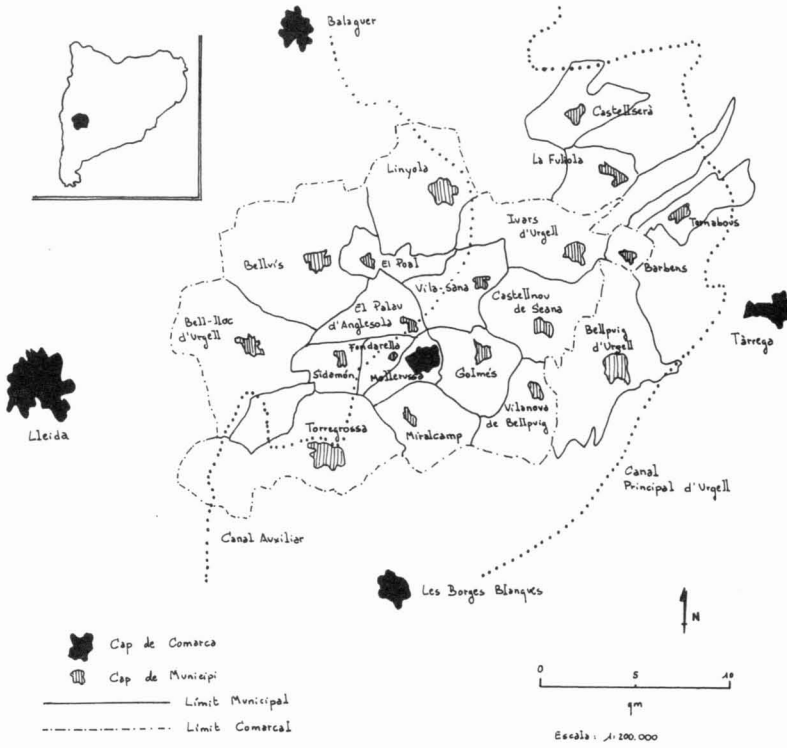

Fig. 2 Tipificació de les àrees agràries catalanes

A l'àrea n° 7 es conrea el 21,1% de la superfície agrària total conreada a Catalunya, té el 23,8% del valor total de la producció de l'agricultura catalana, concentra el 56% de la superfície destinada a Catalunya a conreus llenyosos de regadiu i el 65,7% del valor de la producció total catalana d'aquests conreus.

Amb aquestes dades queda situat el marc general de la producció agrària de la regió dins la qual es localitzen els vint municipis que són l'objecte del present article.

Transformació agrícola i canvis en els conreus

Les aigües començaren a baixar pel Canal d'Urgell el 1862, però l'adaptació a la nova situació i els canvis en els conreus varen ser molt lents. Fins als primers anys del segle XX els canvis en els conreus cap a una major intensificació, no esdevingueren graduals i ininterromputs. L'any 1930 els conreus d'estiu ocupaven ja el 30% de la superfície conreada. Des de aquesta data fins a l'actualitat els canvis han estat més qualitius que no pas quantitius. Els anys 60, són, sens dubte, els anys de canvis més espectaculars. Els conreus característics arbustius de secà desapareixen del plà, el cereal d'hivern es redueix a una tercera part del territori, es dispren les produccions d'aufals, panís (blat de moro), i es difonen els conreus de gran rendiment: l'arbre fruiter ha estat el veritable canvi introduït pel reg. Les pereres, els presseguers, i sobretot les pomeres han estat la revolució del paisatge comarcal, juntament amb el panís; aquesta àrea s'ha convertit en la principal productora de fruita dolça de Catalunya i una de les principals dintre de la CEE.

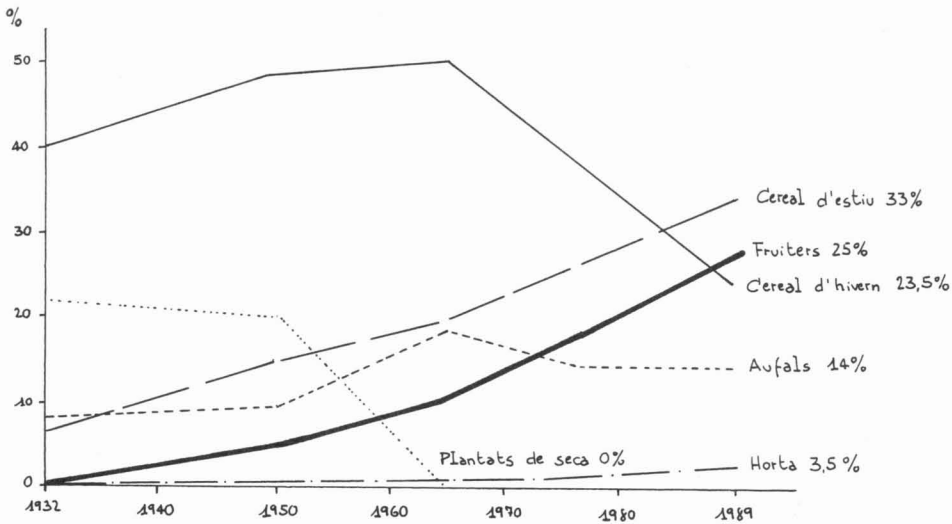
En un any normal es poden recollir 20.000 kg de poma i 15.000 de pera per jornal (1 Ha. = 2.5 jornals de terra), si el fred no ha estat excessiu i no hi hagué gelades importants. La producció de préssecs és inferior.

Tot i la diversitat dels conreus del Pla d'Urgell, no cal dir que no respon a cap sistema d'autoabastiment; la part de la producció no comercialitzada és inferior al 10%.

Els regs dels Canals d'Urgell afrontaren amb notable èxit les grans transformacions que sobrevenen a l'agricultura durant els anys 60 i primers 70: mecanització, tecnificació de tot el procés de producció i ús massiu dels productes químics, descens proporcional de les rendes en relació a altres sectors econòmics, procés d'agroindustrialització, canvis en la demanda alimentària, etc. El tall que separava ja aleshores secà i regadiu, quedà marcat de manera definitiva, en aquests anys, pel diferent grau d'adaptació a aquests canvis.

L'esperit d'empresa que exigeix l'agricultura de regadiu ha propiciat una sèrie de canvis notables en el pagès del Pla d'Urgell. El cooperativisme ha estat una forma clara de lluita contra els problemes comuns, sobretot si tenim en compte que aquesta és la millor manera d'associació quan la major part de la terra està dividida entre petits i mitjans propietaris.

Fig. 3 Evolució dels conreus al Pla d'Urgell (1932-1989)
 Percentatge sobre la superfície total conreada

La producció actual de fruita dolça al Pla d'Urgell

El conreu intensiu de fruïters és un fenomen que es produeix en aquesta àrea des de meitat dels anys 70. Malgrat tot, no ha assolit, ni de bon tros, el desenvolupament que té en les hortes del riu Segre. En aquesta àrea poden arribar a ocupar gairebé el total de la superfície conreada, mentre que els municipis del Pla d'Urgell arribava l'any 1989 escassament al 25% de la superfície total conreada.

La producció de pomes es situa sobre el 65% del total de fruita produïda a la comarca, mentre que la de pera la podem xifrar en un 23% del total comarcal. La resta correspon a altres produccions de fruita, secundàries dins la comarca, entre les que ocupa el primer lloc el préssec, ja que les cireres i els albercocs no arriben al 0,4% del total de fruita dolça produïda.

En aquest conjunt de vint municipis estudiats, tot i que s'aprecia unitat des del punt de vista de producció agrària (v. taula 1), els contrastos també es fan evidents; mentre que al municipi de Linyola es dedica un 6,5% de la superfície conreada a la fruticultura, a Golmés aquesta producció ocupa més del 72% del total municipal. En aquest municipi les explotacions hortofrutícoles representen també un 75% del total d'explotacions. L'exemple de Golmés és en tot cas, un fet molt singular dins el Pla, i s'apropa més a la situació dels municipis occidentals especialitzats decididament en el conreu intensiu de la fruita. És per aquesta mateixa raó que el contrast entre aquests dos municipis, no il·lustra el comportament de la resta del Pla, que malgrat aquesta aparent disparitat presenta segons el meu criteri una evident unitat productiva agrària.

Com podem comprovar a la fig. 3 i a la taula 1, l'evolució del conreu de la fruita en aquests vint municipis és clarament ascendent al llarg dels anys 70 i 80. Les fites de 1982, 1985 i 1989 ens mostren el grau de desenvolupament que el sector frutícola ha tingut en tots aquests municipis, sense excepció. En aquesta àrea trobem, ja des dels anys 70 l'aparició d'explotacions frutícoles de caire industrial, amb la implantació de formes obligades, generalment en forma de *palmeta*.¹

Les plantacions s'han racionalitzat molt i no s'associen espècies ni varietats diferents dins una mateixa parcel·la, llevat de les necessàries per a una correcta pol·linització. Els pagesos prenen consciència de les necessitats associatives i es constitueixen, en alguns casos, en Cooperatives i SAT (Societats Agràries de Transformació), i realitzen nombroses inversions en noves plantacions, regadius, instal·lacions i cambres frigorífiques. S'inicia també la utilització de la fetirrigació, amb un augment considerable de la producció i la qualitat, i apareixen grans finques amb una producció molt industrialitzada.

A la vista de les estadístiques municipals de la taula 1, cal fer alguns comentaris particulars. Deixant de banda el municipi de Golmés que l'any 1982 ja dedicava un 56,6% de la superfície conreada municipal a la fruita, hi ha dos municipis que l'any 1982 destacaven per sobre la mitjana comarcal i que en l'actualitat passen del 40% de superfície dedicada a fruiters: aquests municipis són Barbens, amb el 44,1% i Tornabous, amb el 52,3% de la superfície municipal conreada dedicada als fruiters.

Els cas de Barbens és un xic peculiar, ja que la fruita que es produeix en aquest municipi i àrees properes està afectada per un microclima, que dóna a la poma unes característiques especials que n'augmenten la qualitat: s'ha comprovat que la poma té un contingut en sucre més alt i que és més dura i consistent. L'anomenada poma de Barbens es veu afectada per un refredament més intens que les altres àrees, a causa de la marinada que bufa del sud, després de l'escalfament diari del sòl a l'estiu; això li provoca aquestes característiques especials. Es va pensar, fins i tot, en crear una Denominació d'Origen per aquesta poma, encara que en no ser les diferències prou importants es va desaconsellar. Potser seria millor la creació d'una Denominació de Qualitat, en la qual els requisits no són tan estrictament diferenciadors.

De tota manera el salt experimentat per les produccions i superfícies ocupades per fruiters a Barbens i Tornabous ha estat notablement superior a la resta de municipis; fins i tot, el percentatge d'augment de les superfícies dedicades a fruiters des de 1982 a 1989 en aquests dos municipis, ha estat superior a l'augment enregistrat a Golmés, pel mateix període: Tornabous +34,7%, Barbens +28,9% i Golmés +15,8%

Troblem un grup de municipis que el 1989 dediquen entre un 25 i un 35% de la superfície municipal conreada als fruiters, i que gaudim de situacions diferents el 1982. Són: Bellpuig, Miralcamp, Mollerussa i Torregrossa. L'any 1982 Bellpuig dedicava un 14,5% de la superfície municipal conreada a la fruita mentre, que Mollerussa i Torregrossa es trobaven al voltant del 19% i Miralcamp hi dedicava un 23,3%. Des d'aleshores, es pot constatar un increment important de la dedicació a Bellpuig, +13,9%, front el +11,6 de Torregrossa i els inferiors +17,4% i +6,8% enregistrats a Mollerussa i Miralcamp respectivament.

El gruix més important de municipis dediquen l'any 1989 entre un 15 i un 25% de la seva superfície municipal conreada a la fruita. Així trobem: Bellvís, Castellnou de Seana, Castellserà, Fondarella, La Fuliola, Ivars d'Urgell, Palau d'Anglesola, Vilanova de Bellpuig i Vila-sana.

Les evolucions són, però, diferents: Castellnou de Seana mereix una atenció especial, ja que registra un augment entre 1982 i 1989 del 17,9% de la superfície municipal conreada als fruiters. Aquest augment només és superat per l'experimentat a Barbens i Tor-nabous. Les plantacions d'arbres fruiters en forma de palmeta han tingut una gran força en aquest municipi. Trobem, tot seguit, dos municipis amb increments superiors al 10%. Són La Fuliola i Ivars d'Urgell, amb augments de +14,7% i +11,5%, respectivament. Fondarella, el Palau d'Anglesola, Vilanova de Bellpuig i Vila-sana registren augments entre el 4% i el 10% de la superfície municipal conreada dedicada a la producció de fruita dolça. Castellserà és un cas especial, ja que no evoluciona durant tots aquests anys, i el 1989 registra una pèrdua de superfície dedicada a la fruita del 0,7% respecte a 1982.

Finalment ens queden aquells municipis que el 1989 registren una superfície agrària dedicada a la fruita entre un 5 i un 15% del total municipal. Són: Linyola, Sidamón i Bell-lloc. Aquests municipis han tingut al larg dels anys 80 una incipient evolució, més clara en el cas de Sidamon i Bell-lloc, cap a la introducció de varietats fruteres en els camps de conreu. La producció anual d'aquests municipis és baixa.

Taula.1 Estadístiques dels anys 1982, 1985 i 1989
Dedicació municipal en % i Hes. a la producció de FRUITA

Hes. dedicades a la fruita	1982	1985	1989
Mitjana.....	191, 2	249,4	340,7
Dispersió típica.....	117,6	161,0	214,6
% Hes. dedicades a la fruita sobre els totals comarcals	1982	1985	1989
Mitjana.....	13,0	17,1	25,1
Dispersió típica.....	7,7	9,7	14,5

Taula. 1. (Cont.) Estadístiques dels anys 1982 i 1989.
Dedicació municipal en % i Hes. a la producció de FRUITA

MUNICIPIS	TOTAL Hes. Conreades	1982		1985		1989	
		Hes.	%	Hes.	%	Hes.	%
Barbens	544	83	15,2	132,3	24,3	239,9	44,1
Bellpuig	1933	281	14,5	477,1	24,7	550,0	28,4
Bellví	3285	338	10,2	425,5	12,9	493,2	15,0
Bell-lloc	2740	159	5,8	201,0	7,3	375,3	13,7
Castellnou de S.	1282	28	2,1	153,7	11,9	256,4	20,0
Castellserà	1285	295	16,0	175,6	13,6	196,6	15,3
Fondarella	328	17	5,1	28,5	8,6	49,2	15,0
La Fuliola	1039	83	8,0	90,1	8,6	235,8	22,7
Golmés	1009	572	56,6	715,0	70,8	730,2	72,4
Ivars d'Urgell	2266	193	8,5	171,1	7,5	453,2	20,0
Linyola	3000	25	0,8	43,7	1,4	195,0	6,5
Miralcamp	1494	349	23,2	436,0	29,1	450,0	30,1
Mollerussa	846	162	19,1	202,0	23,8	224,2	26,5
Palau d'A.	1110	110	10,0	138,0	12,4	218,6	19,7
El Poal	1046	87	8,3	111,2	10,6	119,2	11,4
Sidamon	772	23	2,9	46,0	5,9	95,3	12,3
Tornabous	1631	288	17,6	324,2	19,8	853,1	52,3
Torregrossa	2724	534	19,6	667,8	24,5	849,8	31,2
Vilanova de B.	1579	170	10,7	169,6	10,7	203,7	15,4
Vila-sana	1570	117	7,4	229,3	14,5	341,7	16,2
TOTAL.....	32768	3824		4936,8		6814,4	

Font: 1982, Cens Agrari; 1985, DARP; 1989, SEA Mollerussa
 Elaboració: Pròpia

La raó fonamental d'aquestes dispersions típiques tan elevades, radica en el fet que existeixen valors extrems importants, tant en Hes. com en percentatges, i tant per dalt com per baix; amb tot, dotze dels vint municipis es troben al voltant de la mitjana, en concret entre la mitjana i una vegada la dispersió típica.

Distribució varietal

Com he dit, el conreu de la poma representa el 65% del total de fruita produïda en aquesta àrea. La Golden és la varietat indiscutible, amb el 55% de la superfície dedicada a la poma. Segueixen en importància, encara que disminuint, l'Starking 30,6% i Belleza de Roma 6'1; estan apareixent noves varietats per ampliar l'oferta i evitar l'excessiva concentració de Golden: Granny Smith, Tpo Red, Ozark Gol, en són les principals. El peu franc és el majoritari en les plantacions de més de deu anys i a les varietats *spur*. Durant els darrers anys s'han incrementat les plantacions amb una densitat superior a 1.600 arbres/Ha., mentre que les plantacions inferiors a 800 arbres/Ha., han disminuït considerablement.

Pel que fa a la pera, la varietat Blanquilla amb un 23,7% i la Llimonera amb un 34,6%, aquesta última disminuint, son les varietats més característiques. Hi ha una disminució de les varietats primerenques, com Ercolini i Castells i s'han incrementat algunes varietats tardanes, com Conference i Degana de Comici. El patró més utilitzat es el Codonyer, aproximadament amb el 80% i fins el 100% en alguna varietat. La Blanquilla és la que presenta un percentatge més alt de peu franc.² Aproximadament una tercera part de les plantacions tenen una densitat superior a 1600 arbres/Ha.

Malgrat que no arriba a la importància de les dues espècies citades fins ara, ha augmentat el nombre de plantacions de presseguers en els darrers anys. La varietat Sudanell continua ocupant el primer lloc, encara que ha disminuït la seva importància relativa. Els rendiments mitjans es situen en torn als 6000 Kg. per jornal.

En quant a l'edat de les plantacions, de totes les espècies, segons dades recollides a la Coop. d'Ivars d'Urgell, un 45% tenen menys de 5 anys, un altre 45% estan entre els 6 i els 15% i el 10% restant té més de 15 anys.

La comercialització de la fruita dolça. (DARP 1986-1990)

L'ordenació de l'oferta és la base per a la consecució d'unes rendes dignes per als productors. Aquesta ordenació es fonamenta en la Normalització del producte, els Mercats, els Preus, i les Organitzacions de Productors.

És bàsic l'ús correcte i la implantació general de la normalització per tal de poder realitzar transaccions sense la presència física del producte, poder comparar preus en base a la homogeneïtat del producte, ajudar a regular la col·locació de la fruita en el mercat i fomentar el consum en base a la qualitat. En l'actualitat, la normalització en el camp frutícola és escassa, la qual cosa disminueix la transparència del mercat i fa difícil la comparació de cotitzacions entre els diferents centres de producció. A més, la manca de normalització permet l'accés al mercat, de fruita de baixa qualitat per consum directe. L'aplicació rigurosa de la normativa sobre normalització de la fruita ha d'evitar aquestes situacions.

Pel que fa a la situació mercat-preu, es poden assenyalar com a tret generals, que els preus obtinguts per la fruita tenen poca relació amb els costos de producció o amb l'evolució general de l'IPC.

Aquesta és una característica típica pel que fa al volum d'oferta en el període de mercat i no es pot modificar. És per això que els preus dels productes no susceptibles de conservació perllongada no poden ser imposats pels productors en base als costos de producció sino que depenen bàsicament del joc entre l'oferta i la demanda; l'oferent està disposat acceptar qualsevol preu superior a zero, si l'alternativa és la pèrdua total perquè el producte es malmet.

Un altre aspecte que cal destacar és que el sector frutícola català, i el Pla d'Urgell no n'és una excepció s'enfronta de manera atomitzada al mercat exterior. I en aquest mercat exterior es repeteix la competència entre els mateixos productors catalans amb conseqüèn-

cies negatives quant al preu que s'obté. L'accés individual a aquests mercats fa que les quantitats que es disposen per a l'exportació siguin molt variables i de qualitat molt diversa. Per tant no s'aconsegueix crear un mercat estable a l'exterior, ja que no es disposa de l'organització necessària ni de les quantitats ni de la qualitat mitjana suficient. Les exportacions catalanes de fruita mostren un elevat índex d'inestabilitat d'un any per l'altre.

Si bé és veritat que fins ara la fruita s'ha venut pràcticament sense cap tipus de promoció, ha arribat el moment, atesa la producció existent, en que s'ha de sortir a promocionar-ne el consum. Les qualificacions de qualitat de marques protegides pel D.A.R.P. s'han de promocionar en el mercat exterior i interior. La promoció i el manteniment d'una quota de mercat exterior és una de les sortides evidents a la producció catalana, la qual tendeix a ser excedentària en relació amb la demanda forana. No obstant, l'elevat grau d'autoproveïment de Fruita dolça de la CEE (Vilagut i Macià. J.R. 1987) limita l'accés dels productors catalans. La principal potencialitat es redueix, doncs, a les fruites primerenques, que poden arribar als mercats europeus abans que es realitzin les collites locals, i també a la fruita d'alta qualitat, que sempre gaudeix d'un mercat específic solvent. En parlar d'un augment del mercat exterior em refereixo tant a l'augment de les quantitats comercialitzades, com a la diversificació de les seves destinacions geogràfiques. Aquest és el gran repte actual per a les organitzacions de productors.

Les organitzacions de productors, haurien de ser l'instrument bàsic per a la millora dels aspectes comercials (el 22% de la producció de fruita dolça a Catalunya pertany a Cooperatives o a SAT. A França aquesta relació és del 42% i a Bèlgica del 52%). Aquestes organitzacions permeten la concentració de la oferta i per tant, la superació dels problemes de mercat derivats de l'excessiva atomització, la qual cosa fa molt difícil la tipificació i selecció de la fruita, al temps que no afavoreix en absolut, la regulació dels excedents, entre altres raons per la manca d'informació i transparència sobre els volums previsibles de producció.

És necessari que els productors de fruita dolça disposin d'una informació correcta sobre els volums de collita i existència en cambres, per tal de planificar la sortida al mercat del producte al llarg del període de comercialització, i poder obtenir preus superiors a mesura que avança la campanya. En relació amb aquest aspecte, té gran interès disposar d'uns inventaris agronòmics actualitzats.

En un altre ordre de coses val a dir, que cal millorar la capacitat de fred en les àrees de producció. Aquesta capacitat és a les comarques de ponent notablement elevada. L'interès d'una adequada xarxa de fred, no només tendeix a l'objectiu de conservar en bones condicions el producte, particularment la poma, sino que constitueix el medi ideal per aconseguir la perllongació del cicle comercial, i al mateix temps aconseguir una millor regulació de l'oferta.

La frigoconservació és una de les moltes biotècniques, nom que reben les tècniques que influeixen sobre l'evolució biològica del vegetal, que s'utilitzen en conseqüència en el procés de comercialització de la fruita, ja que permet de posposar el seu consum, fins dotze mesos després de la collita. En relació amb les diferents varietats, les possibilitats de frigoconservació són les següents: quant a la poma, les varietats més utilitzades per a la conservació en fred, són la Golden i l'Starking; pel que fa a la pera, la Llimonera

només es pot conservar alguns mesos, i la varietat que suporta millor la conservació en fred és la Blanquilla; per al préssec, la frigoconservació s'utilitza bàsicament per regular l'oferta, de manera puntual, en moment de forta variació de preus.

En l'increment de l'oferta de m³ de fred es troba una de les claus de la millora del sector de la fruita dolça. La capacitat total de fred de la província de Lleida era el 1987 de 1.6653,369 m³ (Vilagut i Macià, J.R. 1987).

Finalment, és necessari potenciar la instal·lació de noves indústries transformadores de fruita, i fonamentalment de fruita de baixa qualitat, que actuïn com a elements absorbents d'aquest tipus de producció, amb la seva posterior transformació en suc i altres tipus de conserves. La fabricació de suc de fruita permetria de destinar a aquesta producció tota la fruita de presentació defectuosa o d'escàs calibre; això suposaria d'altra banda una millora de la qualitat mitjana de la fruita destinada a consum en fresc. A més a més de sanear el mercat en retirar les qualitats més baixes, la indústria de suc de fruita crea un producte amb valor afegit que un cop promocionat adequadament, pot donar lloc a una indústria de gran producció.

Conclusions

La integració espanyola a la CEE, i el consegüent desarmament aranzelari fins a arribar a la supressió total dels drets duaners tindrà uns efectes directes sobre els intercanvis amb la resta de països comunitaris. Segons Vilagut i Macià Jr., la fruita dolça és un dels exemples en que l'adhesió a la CEE produirà importants efectes positius sobre les exportacions, que actualment ja es dirigeixen en un grau molt elevat cap a la CEE.

El període transitori per a la plena integració del sector fruiter català a la CEE té una duració de 10 anys, dividit en dues fases; la primera de quatre anys va començar el dia 1 de març de 1986 i va finalitzar el dia 31 de desembre de 1989. La segona fase de sis anys, ha començat el dia 1 de gener de 1990 i finalitzarà el dia 31 de desembre de 1995.

En aquesta primera fase la situació per als productors catalans ha estat pràcticament com abans de l'adhesió, és a dir, com un país tercer. Durant aquesta primera fase i amb objecte de preparar la integració definitiva a la CEE, els nostres productors s'han hagut d'anar adaptant a l'organització del mercat interior europeu, d'acord amb els següents criteris: aplicació progressiva de les normes de qualitat, desenvolupament progressiu de les organitzacions de productors, liberalització dels intercanvis amb vistes al règim de lliure competència i lliure accés al mercat català, i creació d'una xarxa per a la constatació diària de les cotitzacions en els mercats més representatius.

A partir de la segona fase ha començat pràcticament la integració definitiva d'aquest sector a la CEE, amb l'aplicació de les normatives comunitàries. Els preus s'aproximaran als comunitaris en sis etapes, és a dir, cinc campanyes. Com és sabut, a Catalunya, no hi ha cap fruita dolça de conreu arbori que tingui preu institucional. Per tot això, el procés d'aproximació de preus durant el període transitori s'ha iniciat seguint l'article 68 del Tractat d'Adhesió. Una vegada definits els preus institucionals, els preus s'haurà

de seguir amb l'aplicació dels articles 135, 148 i 149. Els preus comuns s'aplicaran a l'inici de la campanya 1995-1996.

Segons Jesús Escudero (S.E.A. Mollerussa), del nivell d'adequació de cada producte als mecanismes comunitaris, de l'adaptació a les tendències productives i de la participació en el procés de comercialització, dependrà que s'arribi o no al grau de competitivitat necessari, El conreu de la fruita dolça ha de passar actualment, si encara no ho ha fet, a adaptar-se a: intensificació de les plantacions, assoliment de nivells més alts de qualitat, tractament de plagues i malalties seguint criteris de racionalitat i diversificació varietal adaptada a la demanda.

Si bé són molts els agricultors que han iniciat accions per anar per aquests camins, encara hi ha un bon tros per recórrer; i tot això passa, en molts aspectes, per l'assoliment d'una nova mentalitat dels nostres pagesos.

Bibliografia

- COMUNITAT GENERAL DE REGANTS DELS CANALS D'URGELL: *El Pla d'Urgell Els seus regatges en relació amb el seu desenvolupament agrari*. Mollerussa, 1978 (Mecanografiat).
- DELHOM, M.J.: *Comercialització de la fruita en la comarca del Urgell*. Mollerussa, Servei d'Extensió Agrària, 1976 (mecanografiat).
- ESCUDERO, J. : *Tendències i perspectives en el conreu del pomer i perer*.- Mollerussa, Servei d'Extensió Agrària, 1986 (mecanografiat).
- D.A.R.P. Servei d'Agricultura.: *Inventari Agronòmic de Fruïters. Àmbit territorial de Lleida*.- Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1985
- D.A.R.P. *Taula Sectorial de la fruita dolça. : Jornades Fruícoles*.- Generalitat de Catalunya.- Lleida, 10-11 d'abril de 1987
- D.A.R.P. *Pla Sectorial de la fruita dolça. : Pla Nacional Agrari 1986-1990*.- Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1985
- D.A.R.P.: *L'agricultura a les comarques de Catalunya*.- Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1984
- JUNYENT, R., et al.: *La plana d'Urgell. Estudio de las actividades productivas y las formas de vida*. Generalitat de Catalunya, D.P.T.O.P. Barcelona, 1982
- LOPEZ PALOMEQUE, F. : «La regió de Lleida a tall d'exemple. Una aproximació a...» *Arrel*, Revista de la Diputació de Barcelona, No. 11, Barcelona, octubre de 1985, pp. 15-24.
- MANCOMUNITAT DE MUNICIPIS DEL PLA D'URGELL : *El Pla d'Urgell com a unitat territorial. Una identitat comarcal*.- Ed. Virgili i Pagès, Mollerussa, 1987.
- INE : *Censo Agrario*, 1982. Madrid
- PUJADAS, R. et al. : *Diagnosi comarcal de l'Urgell*.- Generalitat de Catalunya, D.P.T.O.P., Barcelona, 1985
- SERÓ, R. i MAYMÓ, J. : *El sector hortofrutícola en Catalunya*.- Banca Catalana, Servicio de Estudios, Barcelona, 1973
- SERÓ, R. i LLUCH, E. : *La regió fruïtera de Lleida*.- Banca Catalana. Servei d'Estudis, Barcelona, 1970
- VILAGUT I MACIÀ, J.R. : *El sector de la fruita dolça a Catalunya i els efectes de la integració a la C.E.E.*- Caixa de Pensions. Obra Social, Barcelona, 1987.

Notes

- ¹ Nom que reben les formacions d'arbres en filera. Aquests arbres es desenvolupen en un sol pla vertical, que és el mateix de la filera. Aquestes fileres estan separades un màxim de quatre metres.
- ² Tècnica per la qual s'empelten a l'arbre brots del seu pare. Aquesta tècnica es troba en retrocés, ja que els rendiments són molt baixos.